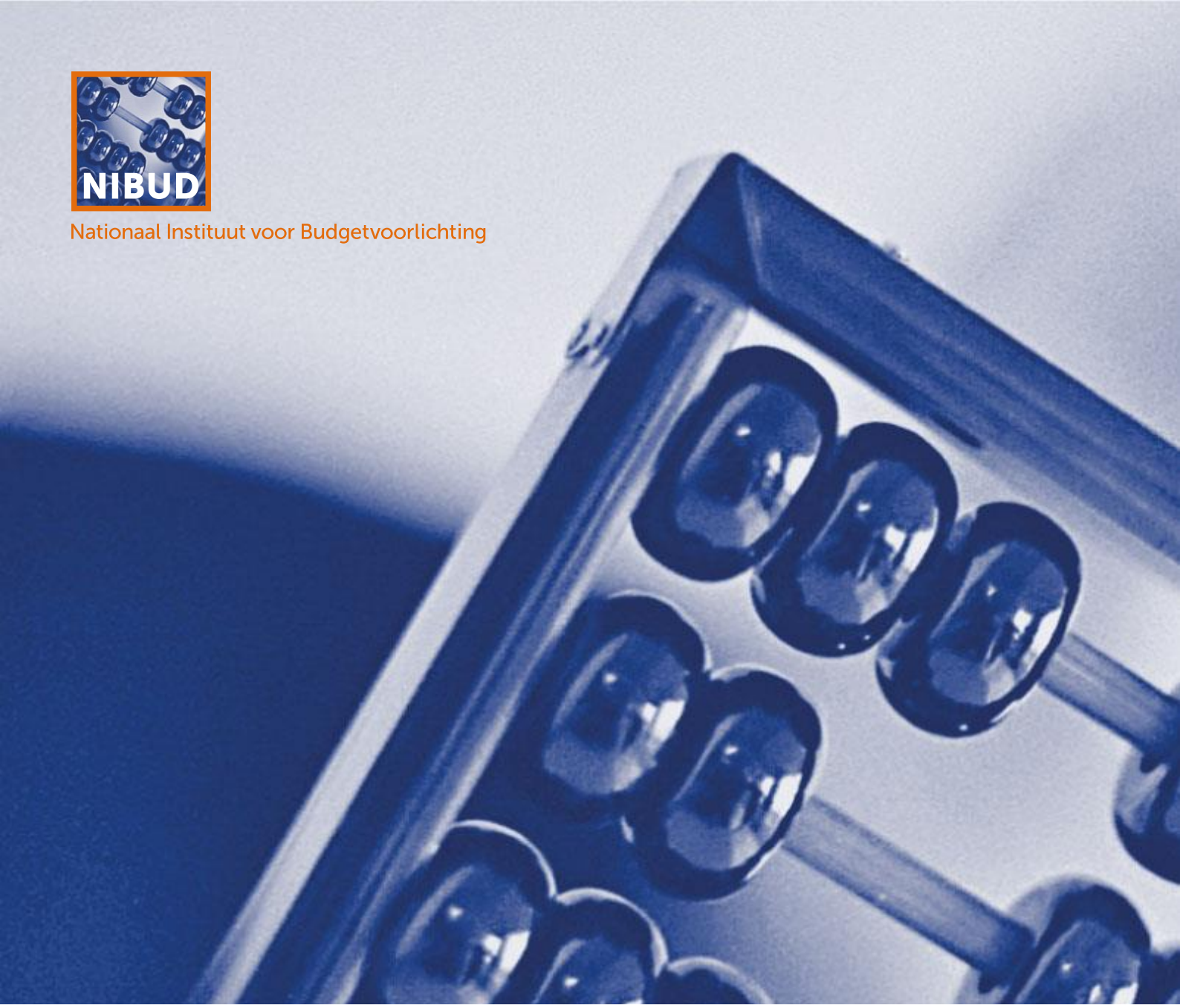

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Deurne 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Marcel Warnaar, Nouschka Veerman

26 april 2022

Minima-effectrapportage gemeente Deurne 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs
Marcel Warnaar
Nouschka Veerman

Nibud, 26 april 2022
In opdracht van de gemeente Deurne

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld, zoals gedragsaspecten. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor consumenten (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Deurne. Met dit onderzoek wil de gemeente Deurne inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, april 2022

Samenvatting

Doel en opzet onderzoek

Deze minima-effectrapportage geeft weer wat het effect is van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Deurne.

In dit onderzoek is voor tien verschillende huishoudtypen op vier verschillende inkomensniveaus (100, 110, 120 en 130 procent van het wettelijk sociaal minimum) doorgerekend hoe de maandbegrotingen eruitzien.

In de begrotingen hebben we rekening gehouden met de volgende lokale regelingen:

- Kwijtschelding van lokale lasten;
- De gemeentelijke bijdrage aan een collectieve aanvullende zorgverzekering;
- Maatschappelijke Participatie (MP) voor volwassenen;
- Een bijdrage voor kinderen van de Stichting Leergeld;
- Individuele Inkomenstoeslag;
- Individuele bijzondere bijstand voor extra ziektekosten;
- Maaltijdregeling;
- De regeling voor collectief vraagafhankelijk vervoer.
- De eenmalige energietoeslag

Hierbij gaan we ervan uit dat de betreffende huishoudens van alle beschikbare regelingen gebruik maken.

Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het Nibud volgt de ontwikkelingen op de voet en past uitgavencijfers gedurende het jaar aan als actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. In ieder geval zullen de begrotingen per 1 juli opnieuw worden vastgesteld. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

Resultaten

De meeste huishoudens met een laag inkomen (van bijstandsniveau tot en met 130 procent van de geldende bijstandsnorm) in de gemeente Deurne zijn in staat om de noodzakelijke uitgaven uit het basispakket plus de uitgaven voor sociale participatie te bekostigen. Dit geldt echter niet voor paren met kinderen. Zij kunnen wel het basispakket bekostigen, maar op een aantal inkomensniveaus niet ook het bedrag voor sociale participatie.

Paren met oudere kinderen financieel het meest kwetsbaar

Paren met oudere kinderen (14 en 16 jaar) die van een laag inkomen moeten rondkomen zijn financieel het meest kwetsbaar. Als zij naast de noodzakelijke uitgaven ook alle uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen, komen zij op bijstandsniveau 113 euro per maand tekort. Ook op 110 procent en 130 procent van de norm zijn er tekorten.

Bij 120 procent is er wel een positief saldo. Dat maakt dit huishouden erg kwetsbaar is. Als er sprake is van persoonlijk onvermijdbare uitgaven (extra zorgkosten, een hogere huur, schulden etc.) dan zal dit al snel leiden tot een tekort.
Voor paren met jongere kinderen is een tekort zichtbaar op bijstandsniveau en op 110 procent daarvan.

Alleenstaande ouders met twee jonge kinderen en AOW-gerechtigden hebben de meeste bestedingsruimte

Alleenstaande ouders met twee jonge kinderen hebben in de gemeente Deurne de meeste bestedingsruimte. Dit kan voor een groot deel worden toegeschreven aan landelijke beleid; met name het hogere kindgebonden budget voor alleenstaande ouders heeft een positief effect op de financiële positie van deze huishoudens.
Hoewel de kindgebonden toeslagen voor oudere kinderen hoger zijn dan voor jonge kinderen, heeft het eenouder gezin met oudere kinderen minder bestedingsruimte vanwege de hogere kosten voor onder meer onderwijs, voeding en vervoer.

Ook AOW-gerechtigden (zowel alleenstaanden als paren) zijn financieel gezien goed af. Zij houden op alle onderzochte inkomensniveaus 300 euro of meer over. Dit is voornamelijk het gevolg van de hogere AOW-uitkering; een AOW-uitkering is ruim 200 euro hoger dan een bijstandsuitkering.
De AOW-gerechtigde huishoudens met een zorgvraag zijn tot een inkomen van 120 procent financieel niet slechter af dan vergelijkbare huishoudens zonder zorgvraag. Bij een inkomen van 130 procent is dat wel het geval, maar blijven basispakket, sociale participatie en extra zorgkosten wel betaalbaar.

Bij alle huishoudens is een doorstroomval te zien tussen 120 en 130 procent. Dit is mede het gevolg van de eenmalige energietoeslag die loopt tot 120 procent.

Aandachtspunten

De diverse vormen van inkomensondersteuning in de gemeente Deurne hebben een positief effect op de bestedingsruimte van de inwoners.

Het Nibud raadt de gemeente Deurne aan om met name extra aandacht te hebben voor paren met kinderen. Paren met jonge en oudere kinderen hebben tekorten.
Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan het Rijksbeleid. Met de bijstandsnorm voor paren moeten de kosten voor twee volwassenen worden gedragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.
Als er kinderen in het gezin zijn, worden de tekorten hoger. De kosten van kinderen worden niet volledig gecompenseerd door kindgebonden toeslagen.

Gemeenten kunnen via accenten in het eigen beleid trachten de gevolgen hiervan te repareren, maar gemeenten mogen geen inkomenspolitiek voeren. De gemeente Deurne heeft al diverse beleidskeuzes gemaakt die de bestedingsruimte voor paren met kinderen verruimen, zoals ondersteuning via de Stichting Leergeld.

Een structurele oplossing zal, indien politiek gewenst, vanuit het Rijk moeten komen.
Om de bestedingsruimte van paren met kinderen te vergroten, kan de gemeente:

- inzetten op begeleiding naar werk van tenminste één van de partners;
- het verhogen van de vergoedingen via de Stichting Leergeld;
- individuele bijzondere bijstand extra onder de aandacht brengen;
- de Individuele Inkomenstoeslag verder differentiëren waarbij rekening wordt gehouden met het aantal kinderen, bijvoorbeeld door een basisbedrag vast te stellen en daar bovenop een extra bedrag toe te kennen voor elk ten laste komend kind.

Aanbevelingen

Voor elk van de regelingen in de gemeente Deurne benoemt het Nibud in dit rapport de positieve aspecten en diverse aanbevelingen. Zo adviseert het Nibud:

- Verminder niet-gebruik regelingen.
- Stimuleer goed financieel beheer.
- Help energielasten verlagen.
- Handhaaf de collectieve zorgverzekering.
- Handhaaf de individuele inkomenstoeslag.
- Aangezien de kosten van (oudere) kinderen niet volledig gecompenseerd worden door kindgebonden toeslagen, kan de gemeente ervoor kiezen om één basisbedrag vast te stellen en daar bovenop een extra bedrag toe te kennen voor elk ten laste komend kind.
- Omdat oudere kinderen zwaarder op de begroting drukken dan jonge kinderen, zou de gemeente voor oudere kinderen een hogere toeslag kunnen verstrekken dan voor jonge kinderen.
- Overweeg een onverdeeld budget voor sociale participatie kinderen (zoals het is geregeld voor volwassenen) voor een gebruiksvriendelijke regeling met meer bestedingsvrijheid.
- Maak een gedegen afweging tussen een goed uitvoerbaar minimabeleid en het voorkómen van een armoedeval.
- Houd aandacht voor paren met oudere kinderen.
- Blijf huishoudens met een zorgvraag ondersteunen.

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Centrale vraag 5
1.2 Kern minima-effectrapportage 5
1.2.1 Huishoudtypen 5
1.2.2 Inkomensniveaus 5
1.2.3 Armoedeval 6
1.2.4 Voorbeeldhuur 6
1.2.5 Inflatie en bestedingsruimte 6
1.3 Leeswijzer 6
2 Onderzoeksmethode: begrotingen 7
2.1 Inleiding 7
2.2 Inkomsten 7
2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie 8
2.4 Uitgavensoorten 9
2.5 Voorwaarden aan de begrotingen 9
2.6 De begrotingen 10
3 Minimabeleid 11
3.1 Landelijk beleid 11
3.2 Lokaal minimabeleid 13
3.2.1 Lokaal kwijtscheldingsbeleid 13
3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering 14
3.2.3 Maatschappelijke Participatie 14
3.2.4 Kindpakket van Stichting Leergeld Deurne 14
3.2.5 Individuele Inkomenstoeslag 15
3.2.6 Kinderopvang en peuterspeelzaal 15
3.2.7 Mondkapjes en zelftesten 16
3.2.8 Tijdelijke energietoeslag 16
3.2.9. Overige regelingen 16
3.3 Voorzieningen voor huishoudens met een zorgvraag 17
4 Resultaten 20
4.1 Saldo inkomsten min uitgaven 20
4.2 Bestedingsruimte 21
4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket 21
4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie 23
4.3 Armoedeval 24
4.4 Huishoudens met langdurig een laag inkomen 25
5 Conclusies en aanbevelingen 26
5.1 Conclusies 26
5.2 Aanbevelingen 27
Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven 31
Bijlage 2 | Begrotingen 35
Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven 46
Bijlage 4 | Saldo exclusief energietoeslag van 800 euro tot 120 procent 48

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:
Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Deurne?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïnventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Deurne is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

a. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
b. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
c. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
d. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
e. Een paar zonder kinderen;
f. Een ouder paar (AOW-gerechtigd) zonder kinderen;
g. Een paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
h. Een paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
i. Oudere alleenstaande met een zorgvraag;
j. Ouder paar met een zorgvraag.

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Deurne is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand- of AOW- niveau, 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen, minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt meestal niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het woononderzoek 2018 van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.
De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente en bepaald op de streefhuren in de gemeente Deurne. Dit resulteert in een huur van 442 euro (kwaliteitskortingsgrens) voor een- en tweepersoonshuishoudens en 633 euro (laagste aftoppingsgrens) voor huishoudens met drie of meer personen.

1.2.5 Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het Nibud volgt de ontwikkelingen op de voet en past uitgavencijfers gedurende het jaar aan als actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. In ieder geval zullen de begrotingen per 1 juli opnieuw worden vastgesteld. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van deze huishoudens? Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen van het rapport.
In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeens te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vier inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget.
De inkomensafhankelijke combinatiekorting voor werkende alleenstaande ouders met jonge kinderen wordt apart getoond als voorlopige aanslag. Het loon plus de voorlopige aanslag is gelijk aan het desbetreffende percentage van de bijstandsnorm. De kinderbijslag en het kindgebonden budget komen hier nog bovenop.
In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie.
Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven bestaan uit een basispakket aangevuld met een apart pakket voor sociale participatie. Het basispakket bevat uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.
De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergoedkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.
Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket en het pakket voor sociale participatie zijn op afhankelijk van het type huishouden. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand schulden moet aflossen. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen.
In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als onvermijdbaar. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.
Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van het toepasselijk minimum.

Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het Nibud volgt de ontwikkelingen op de voet en past uitgavencijfers gedurende het jaar aan als actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. In ieder geval zullen de begrotingen per 1 juli opnieuw worden vastgesteld. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten: Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven: Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.
- Huishoudelijke uitgaven: Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen en persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen van gemeente en waterschap en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

Als uitgangspunt bij de berekende begrotingen gaan we uit van de volgende drie belangrijke voorwaarden.

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Verstandig omgaan met het beperkte inkomen is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Dat betekent dat huishoudens de kennis, kunde en motivatie moeten hebben om grip te houden op hun huishoudbudget.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of hoge woonlasten , kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden, aangevuld met ondersteuning die rekening houdt met min of meer individuele gedragsaspecten.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek van budgetteren die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.
De volgende heffingskortingen (2022) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

Algemene heffingskorting
Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal 2.888 euro per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en 1.494 euro vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.

Arbeidskorting
Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal 4.260 euro per jaar.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting
Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal 2.534 euro per jaar.

Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting
Voor iedere AOW-gerechtigde. De ouderenkorting bedraagt maximaal 1.726 euro per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is 449 euro per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren, zoals inkomen.
De volgende toeslagen (2022) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag
Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van 31.998 euro of minder. Voor samenwonenden is deze grens 40.944 euro. Voor jongeren vanaf 18 jaar die bij hun ouders wonen geldt het inkomen van de jongere zelf en niet dat van hun ouders.

Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2022 bedraagt deze voor alleenstaanden 120.020 euro en voor paren 151.767 euro.
De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal 111 euro per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal 212 euro. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Huurtoeslag
Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag van 31.747 euro per persoon is strenger dan voor de zorgtoeslag.

Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur[1] volledige huurtoeslag tot een huur van 442,46 euro. Voor een huur boven dit bedrag wordt voor een- en twee-persoonshuishoudens 65 procent van de huur tot 633,25 euro vergoed. Voor huishoudens vanaf drie personen is dit tot een huur van 678,66 euro. Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal 752,33 euro vervolgens nog 40 procent vergoed.

Kinderopvangtoeslag
Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder.
Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van 8,50 euro voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van 7,31 euro voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag.
Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden. Dit is afhankelijk van het aantal uur dat men werkt.

Kindgebonden budget
Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijkse, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'.
Alleenstaande ouders met een verzamelinkomen tot 22.356 euro ontvangen het maximale kindgebonden budget. Voor paren met kinderen ligt de inkomensgrens op 39.596 euro. Na

[1] De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau 237,62 euro. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor eenpersoonshuishoudens 235,80 euro en voor meerpersoonshuishoudens 233,99 euro). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen. Alleenstaande ouders ontvangen meer dan paren, omdat zij recht hebben op een extra vast bedrag van 273,75 euro per maand. Het kindgebonden budget voor het tweede kind is lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Kinderbijslag
Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt 329,56 euro. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk 280,13 euro en 230,69 euro.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Deurne voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de begrotingen komen in de volgende paragrafen aan bod.
Een aantal regelingen is in opdracht van de gemeente niet opgenomen in de begrotingen omdat deze afhankelijk zijn van de persoonlijke situatie of niet van toepassing zijn op de onderzochte huishoudtypen. Voor de volledigheid komen deze regelingen aan de orde in paragraaf 3.2.9.

3.2.1 Lokaal kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Deurne kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing is vrijstelling mogelijk tot een bedrag van 120 euro per jaar.

De kwijtscheldingsnorm bedraagt 100 procent van het sociaal minimum. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent. Hierdoor hoeven huishoudens met een inkomen rond het sociaal minimum, afhankelijk van het vermogen, in principe geen gemeentelijke heffingen te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt betalingscapaciteit verondersteld.

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van de netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Deurne maakt gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van de verhoogde norm voor AOW'ers en houdt ook rekening met de kosten voor kinderopvang bij de bepaling van de betalingscapaciteit.
Bij het waterschap Aa en Maas is kwijtschelding mogelijk voor de zuiveringsheffing/ verontreinigingsheffing en voor de watersysteemheffing ingezetenen. Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeente, de norm van 100 procent van de toepasselijke norm.

De kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en het waterschap worden gezamenlijk berekend.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom bieden veel gemeenten inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. De gemeente Deurne betaalt een bijdrage bij vier polissen van verzekeraar CZ. In de begrotingen gaan we er vanuit dat huishoudens kiezen voor de extra uitgebreide verzekering met zorg op maat. Hiervoor draagt de gemeente per maand 33 euro per maand aan bij voor huishoudens met een inkomen tot 120 procent.

In de begrotingen rekenen we voor huishoudens die geen gebruik kunnen maken van de collectieve verzekering met de premie van een gemiddelde zorgverzekering. Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering.

Daarnaast gaan we ervan uit dat huishoudens maandelijks moeten reserveren voor het eigen risico van 385 euro per jaar, omdat zij dit geld waarschijnlijk niet beschikbaar hebben, als zij dit (onverwacht) nodig hebben. Bij de collectieve verzekering van CZ wordt deze reservering maandelijks afgeschreven. Als het eigen risico niet volledig wordt gebruikt, dan krijgt het huishouden achteraf dat bedrag terug.

De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.
Het eigen risico is in de begrotingen opgenomen onder de post "eigen risico zorgverzekering".

3.2.3 Maatschappelijke Participatie

De gemeente Deurne vindt het belangrijk dat alle inwoners mee kunnen doen aan sociale, sportieve, culturele en maatschappelijke activiteiten. De gemeente heeft daarom een regeling voor Maatschappelijke Participatie voor volwassenen.
Deze regeling is een bijdrage van 250 euro per kalenderjaar per volwassene, met een netto gezinsinkomen dat niet hoger is dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Het is een vast bedrag per kalenderjaar dat besteed kan worden aan sociale, sportieve, maatschappelijke of culturele activiteiten.
In de begrotingen is de bijdrage verrekend met de post "sociale participatie".

3.2.4 Kindpakket van Stichting Leergeld Deurne

Ouders of verzorgers met een inkomen niet hoger dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm uit de gemeente Deurne kunnen bij de Stichting Leergeld Deurne een aanvraag indienen om hun kind(eren) deel te laten nemen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten.

In totaal is er een bedrag van 400 euro per schoolgaande kind tussen de 4 en 18 jaar per jaar beschikbaar. Er zijn vergoedingen voor meerdere activiteiten mogelijk, maar we verrekenen alleen die vergoedingen waarvoor ook kosten zijn opgenomen.

In de begrotingen wordt voor ieder gezinslid vanaf vier jaar gerekend met het lidmaatschap van één vereniging: sport óf cultuur. We gaan ervan uit dat deze kosten voor kinderen vergoed worden via de Stichting Leergeld.

Daarnaast worden de vergoedingen voor onderwijs en de aanschaf van een fiets en een laptop in de begrotingen verrekend. Voor de fiets en de laptop gaan we uit van een levensduur van vijf jaar.

3.2.5 Individuele Inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag in de gemeente Deurne is bedoeld voor huishoudens vanaf 21 jaar die weinig zicht hebben op extra inkomen in de toekomst en die wel inzet hebben getoond om meer inkomen te krijgen en van wie het inkomen in het afgelopen jaar niet hoger was dan een bepaald percentage van de geldende bijstandsnorm.

De hoogte van Individuele Inkomenstoeslag bedraagt:

- 415 euro voor een alleenstaande met een inkomen tot 110 procent van de bijstandsnorm;
- 798 euro voor een alleenstaande ouder met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm;
- 593 euro voor paren met een inkomen tot 110 procent van de bijstandsnorm zonder kinderen;
- 858 euro voor paren met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm met minderjarige kinderen

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die recht hebben op de individuele inkomenstoeslag apart gepresenteerd, omdat niet elke inwoner van Deurne met een laag inkomen hiervoor in aanmerking komt: de IIT is alleen bedoeld voor huishoudens waarvan het inkomen minimaal een jaar niet hoger was dan het voor hen geldende percentage van hun bijstandsnorm.

In het kader van werkaanvaarding loopt de IIT door tot 130 procent. In deze rapportage houden we daarmee geen rekening.

3.2.6 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot en met de basisschoolleeftijd een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten.
Voor enkele specifieke doelgroepen verstrekt de gemeente een vergoeding voor de eigen bijdrage, maar in deze rapportage wordt niet van deze bijzondere doelgroepen uitgegaan.[2] Daarom wordt voor alleenstaande ouders met jonge kinderen de eigen bijdrage voor kinderopvang in de begrotingen opgenomen. Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 en op 130 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang.

[2] Voor de volgende doelgroepen verstrekt de gemeente een vergoeding voor de eigen bijdrage:

- Inwoners met inkomen uit werk en een aanvullende bijstandsuitkering.
- Inwoners met een bijstandsuitkering die een traject richting werk volgen.
- Inwoners jonger dan 18 jaar die naar school gaan of een opleiding volgen.
- Inwoners die staan ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling (student) en die geen inkomen uit werk hebben.
- Inwoners die kinderopvang gebruiken op grond van een sociaal medische indicatie (via de WMO).
- Statushouders in het kader van een inburgeringstraject
- Inwoners met kinderen met een voorschoolse of vroegschoolse educatie (VVE)-indicatie

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering, die geen traject naar werk volgt, hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken. Daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen.
Wel wordt ervan uitgegaan dat voor het kind van drie jaar één dagdeel per week gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang.
Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen op 110, 120 of 130 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuteropvang.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven.[3] Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag.
Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar van deze ouders gaan wel naar de peuteropvang voor een dagdeel per week.

De eigen bijdrage voor de kinderopvang en de bijdrage voor de peuteropvang zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang".
Voor de huishoudens die in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag, is dit in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.7 Mondkapjes en zelftesten
De gemeente Deurne stelt gratis mondkapjes en zelftesten beschikbaar voor mensen met een bijstandsuitkering of minimaregeling. We gaan er vanuit dat tot en met een inkomen van 120 procent mensen geen kosten hebben aan mondkapjes en zelftesten.

3.2.8 Tijdelijke energietoeslag
Het Rijk heeft aan gemeenten geld ter beschikking gesteld om huishoudens met een laag inkomen een eenmalige tegemoetkoming te geven vanwege de gestegen energiekosten. Gemeenten kunnen zelf invulling geven aan welke groepen ze welk bedrag geven. In de berekeningen is de energietoeslag meegenomen als een bedrag van 800 euro dat wordt toegekend tot een inkomensgrens van 120 procent. In bijlage 4 staat een tabel zonder de energietoeslag.

3.2.9. Overige regelingen
Naast bovengenoemde regelingen, kent de gemeente Deurne nog een aantal voorzieningen voor huishoudens met een laag inkomen. Deze regelingen hebben we op verzoek van de gemeente niet meegenomen in de begrotingen, omdat deze sterk afhankelijk zijn van de persoonlijke situatie of niet van toepassing zijn op de onderzochte huishoudtypen. Voor de volledigheid van dit rapport worden de regelingen hieronder wel besproken.

Bijzondere bijstand
De gemeente Deurne verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Het inkomen tot 110 procent van de toepasselijke bijstandsnorm wordt niet als draagkracht aangemerkt; van het inkomen daarboven wordt 100 procent

[3] Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.

als draagkracht aangemerkt. Daarnaast geldt de vermogensgrens zoals bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Participatiewet.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek in principe niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Alleen voor de huishoudens met een zorgvraag kijken we of individuele bijzondere bijstand mogelijk is.

Individuele studietoeslag
De individuele studietoeslag is een inkomensondersteunende maatregel voor een zeer specifieke groep inwoners. De regeling is bedoeld voor studenten en leerlingen, die door een medische beperking naast de studie niet structureel kunnen bijverdienen. Voor deze mensen is het moeilijk om een bijbaan te hebben naast hun studie of opleiding. Ook is de drempel om te lenen een stuk hoger dan studenten en leerlingen zonder arbeidshandicap, omdat de kans op een baan kleiner is. De individuele studietoeslag is een extra steun in de rug en niet bestemd voor bepaalde kosten. Het is een inkomensondersteunende toeslag, die voor de ontvanger vrij besteedbaar is.
De hoogte van de individuele studietoeslag bedraagt in Deurne 10 procent van het wettelijke minimumloon.
De individuele studietoeslag wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat we ervan uitgaan dat geen van de (leden van de) onderzochte huishoudens van deze toeslag gebruik hoeft te maken.

3.3 Voorzieningen voor huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden tevens huishoudens met extra zorgkosten onderzocht, namelijk een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) en een ouder paar. .
Om de begroting voor dit huishouden op te maken, moet een zogenoemd zorgprofiel worden opgesteld. Vervolgens kan bepaald worden welke extra kosten dit huishoudens heeft, en welke vergoedingen daar tegenover staan.

Het profiel is opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(in)[4], en ziet er als volgt uit:

- Hartklachten
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening voor 5 dagen per week
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Personenalarmering
- Een medicijn dat door (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie

Bij het oudere paar gaan we ervan uit dat één van de twee partners dit profiel heeft. De andere partner kan dan mantelzorg verlenen.

[4] Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte.

Gezien het bovenstaande, zal de begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen:

De **huishoudelijke hulp** is in Deurne een maatwerkvoorziening. Voor de maatwerkvoorziening geldt een eigen bijdrage via het CAK. De eigen bijdrage bedraagt maximaal 19 euro per maand. Voor paren onder de AOW-leeftijd geldt er geen eigen bijdrage.
In Deurne wordt de eigen bijdrage vergoed via de collectieve zorgverzekering. Indien er geen collectieve verzekering is afgesloten kunnen deze kosten via het Wmo-budget worden vergoed. De eigen bijdrage geldt voor alle maatwerkvoorzieningen samen.

In de begrotingen tot 120 procent worden deze kosten vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering.

De **persoonlijke verzorging** en **verpleging** vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hierdoor komen er dus geen extra kosten bij.

De kosten voor een **woningaanpassing** (drempels weg, traplift), die vanuit de Wmo wordt toegekend, worden doorgegeven aan het CAK voor de inning van de eigen bijdrage. Deze eigen bijdrage heeft de alleenstaande oudere al betaald voor de huishoudelijke en persoonlijke verzorging. Daarom komen er voor deze woningaanpassingen geen extra kosten meer bij.

Maaltijdregeling

De **maaltijdvoorziening** zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. Voor deze meerkosten is het mogelijk om vanuit de gemeentelijke maaltijdregeling een tegemoetkoming te ontvangen. Dit is voor personen die niet in staat zijn zelf een warme maaltijd te bereiden. De hoogte van de bijdrage bedraagt 5,50 euro per maaltijd.

Koelverse maaltijden kunnen worden thuisbezorgd voor 6,75 euro. De kosten voor 5 maaltijden per week komen dan uit op 162 euro per maand. De bijdrage van de gemeente is 114 euro per maand. De kosten voor een zelf bereide maaltijd voor een alleenstaande oudere bedraagt 2,24 euro, ofwel 48 euro per maand. Er is dus vrijwel geen sprake van meerkosten. De maaltijdvergoeding loopt tot een inkomen van 120 procent. Daarboven moeten huishoudens de extra kosten zelf betalen. De kosten voor de maaltijdvoorziening die de alleenstaande oudere nog zelf moet betalen, zijn in de begroting opgenomen onder de post “voeding”.

De alleenstaande oudere met een zorgvraag maakt gebruik van **collectief vraagafhankelijk vervoer**.
Wmo-cliënten kunnen gebruik maken van de TaxBus. De WMO-cliënt en begeleider betalen ieder een eigen bijdrage hiervan zijn 18,1 eurocent per kilometer tot een maximum van 25 kilometer met een opstaptarief van 1,01 eurocent per rit. Het kilometertarief vanaf 25 kilometer bedraagt 2,47 euro.

In de begrotingen wordt gerekend met 4 ritten per maand van 10 kilometer enkele reis. Dit komt neer op een bedrag van 30,65 euro per maand, inclusief begeleider. Daarnaast gaan we uit van 4 ritten per jaar van 20 kilometer enkele reis voor vervoer naar een

ziekenhuis (in Deurne of Helmond), inclusief begeleider. Dat komt neer op een bedrag van 1,95 euro per maand.
Verder gaan we ervan uit dat er geen gebruik wordt gemaakt van de fiets; deze kosten (9,20 euro) zijn daarom uit de begroting gehaald. De extra vervoerskosten die uiteindelijk resteren (23 euro) zijn opgenomen onder de post "vervoer".

De kosten voor vervoer naar arts, ziekenhuis of apotheek en vervoerskosten door ziekte of handicap komen in aanmerking voor belastingaftrek. In de begroting is dit opgenomen onder de post "voorlopige aanslag". Hierbij wordt rekening gehouden met de regels voor de belastingaftrek van specifieke zorgkosten.

De kosten voor de **personenalarmering** worden in Deurne vergoed via de zorgverzekering, indien de personenalarmering om medische redenen noodzakelijk is. Daar wordt in het geval van de alleenstaande oudere met zorgvraag wel van uitgegaan. De maandelijkse kosten van de personenalarmering bedragen 22,75 euro per maand.

De kosten die de alleenstaande oudere uiteindelijk nog zelf moet betalen, zijn verrekend met de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

In het zorgprofiel van de alleenstaande oudere wordt uitgegaan van een lichte vorm van incontinentie. Voor de **extra waskosten** die hierdoor ontstaan gaan we uit van 2 keer per week extra wassen, wat neerkomt op 18 euro per maand.
Voor de extra kosten van kledingslijtage en bewassing in verband met een chronische ziekte of handicap is in Deurne bijzondere bijstand mogelijk.

Voor de huishoudens met een inkomen waarbij de draagkracht nog niet volledig is ingezet, worden deze kosten verrekend met de post "was- en schoonmaakmiddelen".

Voor extra kleding en beddengoed komt een vast bedrag van 300 euro in aanmerking voor belastingaftrek. In de begroting is dit opgenomen onder de post "voorlopige aanslag". Hierbij wordt rekening gehouden met de regels voor de belastingaftrek van specifieke zorgkosten.

Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog 8 euro per maand voor **attentiekosten** voor hulp van buren, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post 'eigen bijdragen/betalingen zorg'.

Zorgkosten zijn individueel bepaald

In dit rapport is gekozen voor een bepaalde zorgvraag om het effect van zorgkosten en tegemoetkomingen voor deze kosten op de bestedingsruimte van huishoudens met een laag inkomen in kaart te brengen. De zorgvraag is een weergave van vaak voorkomende kosten. In werkelijkheid hebben mensen te maken met zeer uiteenlopende zorgbehoeftes en varieert de hoogte van de zorgkosten sterk in individuele gevallen. Dat betekent dat conclusies die getrokken worden op basis van de uitkomsten, rekening houdend met de zorgvraag zoals die in dit rapport is geformuleerd, niet zonder meer gelden voor iedereen met zorgkosten. Het geeft wel aan dat een deel van de vaak voorkomende zorgkosten wordt vergoed. En dat mensen in veel gevallen daarnaast nog eigen betalingen in verband met zorg hebben.

4 Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek.

Een en ander wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het saldo van inkomsten min uitgaven bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het saldo weergegeven nadat:

- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan;
- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);

Een aanname bij de uitkomsten van tabel 1 is dat huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke. In praktijk is dit niet het geval.

De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten. Een eenmalige energietoeslag van 800 euro tot 120 procent is meegenomen in deze saldi. In bijlage 4 is een maandbegroting zonder deze toeslag opgenomen.

Verder is de volgende codering weergegeven:

- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje:
    - Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
    - Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering 185 euro per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, dan is er een bestedingsruimte van 103 euro. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

4.2 Bestedingsruimte

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Uit de tweede kolom (‘saldo na basispakket’) blijkt dat alle onderzochte huishoudens voldoende inkomsten hebben om de uitgaven uit het basispakket te betalen.

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand

a. Alleenstaande

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	185	€	103	€	219	€	138
110%	€	191	€	110	€	226	€	145
120%	€	300	€	219	€	300	€	219
130%	€	309	€	207 ↓	€	309	€	207 ↓

b. Alleenstaande oudere

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	400	€	319				
110%	€	424	€	342				
120%	€	509	€	428				
130%	€	517	€	415 ↓				

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar)

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	276	€	114	€	343	€	181
110%	€	435	€	274	€	502	€	340
120%	€	529	€	368	€	596	€	434
130%	€	496 ↓	€	301 ↓	€	496 ↓	€	301 ↓

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	223	€	56	€	290	€	123
110%	€	253	€	85	€	319	€	152
120%	€	322	€	155	€	388	€	221
130%	€	304 ↓	€	79 ↓	€	304 ↓	€	79 ↓

e. Paar zonder kinderen

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	208	€	86	€	258	€	136
110%	€	253	€	131	€	302	€	180
120%	€	408	€	286	€	408	€	286
130%	€	416	€	252 ↓	€	416	€	252 ↓

f. Ouder paar

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	450	€	328				
110%	€	458	€	336				
120%	€	561	€	439				
130%	€	585	€	422 ↓				

g. paar met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar)

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	126	€	-77	€	198	€	-5
110%	€	171	€	-31	€	243	€	40
120%	€	317	€	115	€	389	€	186
130%	€	316 ↓	€	59 ↓	€	316 ↓	€	59 ↓

h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	95	€	-113	€	167	€	-41
110%	€	141	€	-68	€	212	€	4
120%	€	287	€	78	€	358	€	150
130%	€	248 ↓	€	-39 ↓	€	248 ↓	€	-39 ↓

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	401	€	320				
110%	€	425	€	343				
120%	€	491	€	410				
130%	€	339 ↓	€	237 ↓				

j. Ouder paar met zorgvraag

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket		inclusief inkomenstoeslag: saldo na basispakket en participatie
100%	€	452	€	330				
110%	€	461	€	339				
120%	€	545	€	423				
130%	€	549	€	386 ↓				

4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie

a. Alleenstaande
Een alleenstaande heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. Op bijstandsniveau is er een bestedingsruimte van 103 euro per maand. Dit loopt op naar 207 euro bij een inkomen van 130 procent.

b. Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd)
Wanneer iemand de leeftijd bereikt waarop hij of zij AOW kan krijgen, stopt de bijstandsuitkering. Het maandelijkse bedrag van de AOW-uitkering is hoger dan die van een bijstandsuitkering. Daarom wordt het saldo van uitgaven versus inkomsten gunstiger bij de overgang van een alleenstaande van de bijstand naar de AOW. We gaan voor ouderen in de AOW-leeftijd weliswaar uit van iets hogere uitgaven voor energie en niet-vergoede ziektekosten (zelfzorgmiddelen), maar dat wordt gedempt door iets lagere uitgaven aan verzekeringen en vervoer.

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 en 5 jaar)
Het eenoudergezin met 2 jongere kinderen kan op elk inkomensniveau alle uitgaven uit het basispakket en alle uitgaven uit het pakket voor sociale participatie doen. Op bijstandsniveau houdt het gezin na de uitgaven voor sociale participatie 114 euro over.

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)
Het eenoudergezin met kinderen van 14 en 16 jaar kan zowel het basispakket als de kosten voor sociale participatie bekostigen. Op bijstandsniveau houdt het gezin 56 euro over. De bestedingsruimte per maand is lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer.
De hogere uitgaven van oudere kinderen worden enigszins gecompenseerd door iets hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget).

e. Paar zonder kinderen
Het paar zonder kinderen heeft op bijstandsniveau een bestedingsruimte van 86 euro, en dat loopt op tot 252 euro voor 130%.

f. Ouder paar (AOW-gerechtigd)
Het oudere paar heeft geen tekorten op de begroting. Met alleen een AOW-uitkering is er een bestedingsruimte van 328 euro per maand, dit loopt op naar 422 euro op 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 en 5 jaar)
Het paar met twee jonge kinderen heeft bij de twee laagste inkomensniveaus onvoldoende bestedingsruimte om naast alle uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven uit het pakket voor sociale participatie te kunnen doen. Huishoudens met een inkomensniveau van 100 en 110 procent komen maandelijks respectievelijk 77 en 31 euro tekort. Belangrijke oorzaak hiervan is dat de kosten van de peuteropvang voor dit huishouden volledig voor rekening van het huishouden komen. In individuele situaties is wel vergoeding hiervoor mogelijk.

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)
Ook het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveau de maandbegroting niet rondkrijgen. Nadat alle basisuitgaven en de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan, is er een tekort van 113 euro op bijstandsniveau en van 68 euro op 110 procent. Bij het niveau van 130 procent is er nog steeds sprake van een tekort van 39 euro.
De bestedingsruimte is op alle onderzochte inkomensniveaus lager dan voor het paar met jonge kinderen. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget wegen niet op tegen de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen, aan onder meer onderwijs, voeding en kleding. Ook de hogere (schoolgerelateerde) vergoedingen voor oudere kinderen uit het minimabeleid kunnen dit niet compenseren.

i. Alleenstaande oudere met een zorgvraag
De alleenstaande oudere met een zorgvraag kan alle uitgaven van het basispakket, het pakket voor sociale participatie en de extra zorgkosten bekostigen. Het saldo ligt tot een inkomen van 120 procent slechts enkele euro's hoger dan de alleenstaande oudere zonder zorgkosten. Bij een inkomen van 130 procent ligt het saldo wel duidelijk lager. Veel van de ondersteuningsmaatregelen lopen immers tot 120 procent.

j. Ouder paar met zorgvraag
Ook het oudere paar met de zorgvraag heeft voldoende saldo om de kosten van het basispakket, de sociale participatie en de zorgkosten te betalen.

Conclusie
De twee typen huishoudens waar de bestedingsruimte tekort schiet zijn:
- Paar met oudere kinderen
- Paar met jonge kinderen

De bestedingsruimte is het allerkleinst bij het paar met oudere kinderen op bijstandsniveau. Ook op 110 procent heeft dit huishoudtype tekorten die vergelijkbaar zijn met de bestedingsruimte van een paar met jongere kinderen op bijstandsniveau. Dit wordt gevolgd door het paar met jonge kinderen op 110 procent van het bijstandsniveau.

4.3 Armoedeval

Uitstroomval
Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. In de gemeente Deurne doet dit zich voor bij de alleenstaande oudere met zorgvraag. Hierbij speelt het wegvallen van de maaltijdvergoeding en de eenmalige energietoeslag een belangrijke rol.

Doorstroomval
Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau.
In dit onderzoek zien we bij alle huishoudens doorstroomvallen tussen 120 procent en 130 procent. In deze gevallen is de bestedingsruimte op 130 procent lager dan op 120 procent.

Dit komt door het wegvallen van de zorg-, de huurtoeslag en de eenmalige energietoeslag bij de overgang van 120 naar 130 procent, in combinatie met het wegvallen van een

aantal lokale minimaregelingen, zoals de regelingen van Stichting Leergeld, de collectieve verzekering. Deze regelingen gelden tot aan de grens van 120 procent en niet daarboven.

4.4 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Deurne die 12 maanden of langer van een inkomen moeten leven dat niet hoger is dan een bepaald percentage van de geldende bijstandsnorm, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoeslag (IIT). De hoogte van de toeslag hangt af van het huishoudtype.

In tabel 1 staan in de laatste 2 kolommen de saldi van de inkomsten min de uitgaven uitgewerkt waarbij ook rekening is gehouden met de IIT.

De IIT kan een extra armoedeval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan een hogere bestedingsruimte hebben dan een huishouden op een hoger inkomensniveau, zonder recht op IIT.
In de gemeente Deurne doet dit verschijnsel zich voor bij de huishoudens die recht hebben op IIT met kinderen: de IIT verscherpt de al bestaande doorstroomval van 120 procent naar 130 procent van de bijstandsnorm.
Dit geldt voor de eenoudergezinnen en voor de paren met kinderen.

Deze situatie, waarin de bestedingsruimte niet of nauwelijks toeneemt, wordt niet alléén veroorzaakt door het wegvallen van de IIT. Ook zonder IIT neemt de bestedingsruimte tussen 120 en 130 procent bij de onderzochte huishoudens niet evenredig toe met het netto inkomen. Dit komt omdat ook andere onderdelen van het minimabeleid lopen tot inkomens van 120 procent.

Overigens kan erover gediscussieerd worden in hoeverre er gesproken kan worden van een doorstroomval als het saldo inclusief IIT vergeleken wordt met een hoger inkomensniveau waarin er geen recht op de IIT bestaat. De IIT is immers bedoeld voor huishoudens die langdurig op het minimum leven en zeer weinig kans hebben om hun inkomen te verhogen.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minimabeleid van de gemeente Deurne.

5.1 Conclusies

Welke huishoudens hebben het moeilijk?

Paren met oudere kinderen (14 en 16 jaar) hebben niet voldoende inkomen om alle uitgaven uit het basispakket én alle uitgaven voor sociale participatie te kunnen doen. Dit geldt bij paren voor drie van de vier inkomensniveaus. Als er sprake is van persoonlijk onvermijdbare uitgaven (extra zorgkosten, een hogere huur, schulden etc.) dan zal dit nog nijpender zijn.

De belangrijkste oorzaak van dit tekort ligt in het feit dat oudere kinderen sterk op de begroting drukken. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door (leeftijdsafhankelijke) kindgebonden toeslagen. Bij paren zijn de tekorten groter, omdat zij de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering

Ook het paar met jongere kinderen kan niet alle uitgaven in het basispakket en voor sociale participatie doen. Hier speelt mee dat een dagdeel peuteropvang, wat om sociale/opvoedkundige redenen als noodzakelijk gezien wordt, niet vergoed wordt.

Veel van deze factoren vinden hun oorsprong in het Rijksbeleid. Gemeenten kunnen via het eigen beleid trachten de gevolgen hiervan te repareren. De gemeente Deurne kent al een aantal inkomensondersteunende regelingen om de bestedingsruimte voor paren met kinderen te verruimen, zoals ondersteuning vanuit de Stichting Leergeld. Desondanks is de bestedingsruimte laag.

Welke huishoudens kennen armoedevallen?

Alle huishoudens krijgen op 130 procent te maken met een doorstroomval: de bestedingsruimte is lager dan op 120 procent van de norm. Dit wordt veroorzaakt door het wegvallen van het recht op meerdere regelingen voor minima (collectieve zorgverzekering, Participatieregeling en de Stichting Leergeld). Ook het recht op de eenmalige energietoeslag vervalt, wat de armoedevallen van 120 naar 130 procent verscherpt.
Bij paren speelt bovendien mee dat de huur- en de zorgtoeslag op 130 procent verder worden afgebouwd. Deze afbouw begint al op 120 procent. Alleenstaande ouders komen op 130 procent nog in aanmerking voor volledige huur- en zorgtoeslag.

Huishoudens die in aanmerking komen voor IIT met kinderen hebben een hogere bestedingsruimte dan huishoudens die een inkomen ontvangen net boven de inkomensgrens voor de IIT. Dit betekent dat huishoudens die in aanmerking komen voor

IIT en een inkomen krijgen op 130 procent van de geldende bijstandsnorm, te maken krijgen met een uitstroomval. Door de hogere bestedingsruimte kunnen deze kwetsbare huishoudens beter met pech omgaan. Reserveringsuitgaven, om bijvoorbeeld kapotte apparatuur te vervangen, worden vaak als eerst geschrapt wanneer huishoudens (langdurig) moeite hebben met rondkomen.

5.2 Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen

In de gemeente Deurne kunnen veel van de onderzochte huishoudtypen op papier de maandbegroting rond krijgen. Zonder gemeentelijke ondersteuning zou dit niet altijd lukken.

Hierbij moet de gemeente het volgende goed ik het oog houden. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd en ontvangen. Dat is echter niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid[5]. De gemeente Deurne kan het gebruik van lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen.
Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Deurne te bieden heeft (naast de landelijke regelingen) en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligers die worden ingezet bij thuisadministratie en bij beginnende schulden. Ook zij moeten bekend zijn met het volledige pakket.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimuminkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of budgetbegeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod.

Help energielasten verlagen

De afgelopen maanden zijn de energielasten sterk gestegen. Het is te verwachten dat de energieprijzen voorlopig hoog zullen blijven. Het kabinet heeft aangegeven dat de gevolgen voor huishoudens gedempt zullen gaan worden en wil de btw op energie (aardgas, elektriciteit en stadsverwarming) vanaf 1 juli dit jaar voor een half jaar verlagen van 21 procent naar 9 procent.
Aanvullend hierop is voor huishoudens met een inkomen op of net boven het sociaal minimum een uitkering in het leven geroepen in de vorm van een eenmalige energietoeslag. Voor het verstrekken van deze energietoeslag wordt gebruik gemaakt van het instrument categoriale bijzondere bijstand. De gemeente kan aan inwoners (alleenstaanden en gezinnen) die aan de voorwaarden voldoen een energietoeslag toekennen, zonder te hoeven controleren of de energiekosten van die inwoners

[5] Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). *Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen*, Amsterdam: SEO. Te downloaden op www.overheid.nl.

daadwerkelijk sterk gestegen zijn en of die inwoners over voldoende middelen (vermogen) beschikken om de energierekening te kunnen betalen.
Het verstrekken van de energietoeslag is geen verplichting. Het Nibud adviseert wel van deze mogelijkheid gebruik te maken en daarbij ten minste aan te sluiten bij de door het ministerie van SZW en VNG opgestelde richtlijn met betrekking tot de doelgroep en het uit te keren bedrag.[6] Voor de gemeente Deurne is deze eenmalige energietoeslag is in de berekening meegenomen. In bijlage 4 staan de effecten als huishoudens tot 120 procent geen bijdrage van 800 euro ontvangen. Deze eenmalige energietoeslag leidt tot aanzienlijk minder krapte in de maandbegroting van huishoudens, maar is nog niet voldoende om de tekorten te compenseren van paren met kinderen.

De gemeente kan de energietoeslag ambtshalve verstrekken. Aan een deel van de doelgroep kan de energietoeslag niet ambtshalve worden toegekend. Dit is aan de huishoudens met lage inkomens die (op dit moment) geen gebruikmaken van een uitkering of minimaregelingen van de gemeente. Denk hierbij aan werkende armen, inwoners met een uitkering van UWV, AOW-gerechtigden zonder aanvullend pensioen en zelfstandigen met een laag inkomen. Deze inwoners kunnen de energietoeslag zelf aanvragen.
Het Nibud raadt de gemeente Deurne aan deze groepen zo veel mogelijk actief te benaderen, bijvoorbeeld via intermediairs, en door in overleg te gaan met het IB, de SVB en UWV over uitwisseling van gegevens. Ook is het raadzaam om in een zo vroeg mogelijk stadium de afdeling communicatie te betrekken en een communicatieplan te maken.

Handhaaf de collectieve zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom bieden veel gemeenten inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. Deze mogelijkheid biedt Deurne ook. Het Nibud beoordeelt dit als positief omdat met een optimale verzekering voorkomen kan worden dat huishoudens zorg gaan mijden vanwege de kosten die hieraan verbonden zijn. In Deurne heeft men de keuze uit een aantal collectieve zorgverzekering. Het is belangrijk dat de gemeente ervoor zorgt dat inwoners de "juiste" collectieve verzekering kiezen, gezien het overige beleid voor bijzondere bijstand voor zorgkosten.

Handhaaf de individuele inkomenstoeslag

In de gemeente Deurne kunnen huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd, die gedurende minimaal 12 maanden een inkomen ontvangen tot een bepaald percentage van de geldende bijstandsnorm, in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag. De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Huishoudens met een laag inkomen zullen, als dat nodig is, in eerste instantie bezuinigen op de reserveringsuitgaven, omdat deze niet elke maand terugkomen. Wanneer dit huishouden dan plotseling voor een grote uitgave komt te staan, zal het schulden moeten gaan maken. De IIT biedt dan een goed vangnet. Het Nibud adviseert deze regeling in stand te houden.

De hoogte van de IIT bedraagt voor alleenstaanden 415 euro per jaar, voor paren zonder kinderen 593 euro per jaar, voor alleenstaande ouders 798 euro per jaar en voor paren met kinderen 858 euro per jaar. Voor gezinnen zonder kinderen geldt een inkomensnorm van 110 procent en voor gezinnen met kinderen is dat 120 procent.

[6] Zie hiervoor: https://www.stimulansz.nl/wp-content/uploads/2022/03/Handreiking-Energietoeslag-Stimulansz-15-03-2022.pdf

Het Nibud beoordeelt het als positief dat de gemeente bij het vaststellen van de hoogte van de inkomenstoeslag rekening houdt met de verschillen in kosten die verschillende huishoudtypen hebben, met een apart bedrag voor paren met kinderen.

Het is positief, dat de IIT in Deurne relatief snel uitgekeerd wordt in vergelijking met andere gemeenten. In Deurne wordt deze namelijk al na 12 maanden met een laag inkomen uitgekeerd, terwijl veel gemeenten een termijn van drie jaar hanteren. Ook is positief dat de IIT doorloopt tot een iets hoger inkomen dan de bijstandsnorm, zodat uitstroomvallen (mensen hebben een lager besteedbaar inkomen als ze gaan werken dan als ze in de bijstand zitten) voorkomen worden.

Aangezien de kosten van (oudere) kinderen niet volledig gecompenseerd worden door kindgebonden toeslagen, kan de gemeente ervoor kiezen om één basisbedrag vast te stellen en daar bovenop een extra bedrag toe te kennen voor elk ten laste komend kind. Omdat oudere kinderen zwaarder op de begroting drukken dan jonge kinderen, zou de gemeente voor oudere kinderen een hogere toeslag kunnen verstrekken dan voor jonge kinderen.

Overweeg een onverdeeld budget voor sociale participatie kinderen

In Deurne zijn er bedragen voor volwassenen ter ondersteuning van sociale participatie. Dit loopt via de regeling voor Maatschappelijke Participatie. Voor kinderen is er weliswaar een ondersteunende regeling via de Stichting Leergeld, maar die is voornamelijk gericht op ondersteuning bij uitgaven die verband houden met het volgen van onderwijs.
Te overwegen valt om ook kinderen breder te ondersteunen bij de kosten die te maken hebben met lidmaatschappen van (sport-)verenigingen en eventuele extra kosten.

Behalve dat een dergelijk budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan. Teveel verschillende losse regelingen kan het voor inwoners onoverzichtelijk maken, met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van de mogelijkheden die er zijn.

Maak een gedegen afweging tussen een goed uitvoerbaar minimabeleid en het voorkómen van een armoedeval

Uit dit onderzoek blijkt dat er bij alle huishoudens een doorstroomval is op 130 procent. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door de tijdelijke regeling voor energie die loopt tot 120 procent.
Zonder die regeling bestaat de doorstroomval tussen 120 procent en 130 procent alleen bij huishoudens met kinderen. Bij paren wordt dit overigens niet alleen veroorzaakt door het wegvallen van het recht op gemeentelijke regelingen, maar ook door de afbouw van landelijke toeslagen.
Als de gemeente de inkomensgrens van meer regelingen zou verhogen naar 130 procent en de compensatie van het eigen risico handhaaft op 120 procent, lost dit het probleem niet op. Er ontstaat dan een doorstroomval op 140 procent. Wel kunnen de maandelijkse tekorten van 39 euro in de saldi van paren met oudere kinderen op 130 procent gecompenseerd worden met het verhogen van inkomensgrens.
Door regelingen getrapt af te bouwen kunnen soms armoedevallen voorkómen worden. Echter, een dergelijke constructie is voor de uitvoering veel ingewikkelder en voor inwoners niet altijd gemakkelijk te begrijpen. Dit laatste kan leiden tot niet-gebruik, wat als gevolg kan hebben dat huishoudens de begroting niet (meer) rond krijgen. Dit kan als

een groter probleem worden beschouwd dan de lagere bestedingsruimte op 130 procent (ten opzichte van 120 procent van de bijstandsnorm).

Houd aandacht voor paren met oudere kinderen

Paren met oudere kinderen kunnen, ondanks de gemeentelijke ondersteuning de maandbegroting niet rond krijgen, als zij naast het basispakket de uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen. Dit maakt dit huishoudtype erg kwetsbaar.
Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen.

Ten slotte kunnen ook verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) paren met oudere kinderen helpen om hun tekorten beperken. In dit laatste geval kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten vergoed worden, maar het is zeker de moeite waard om ook dit extra onder de aandacht te brengen.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) moeite hebben om de maandbegroting rond te krijgen ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.[7]

Blijf huishoudens met een zorgvraag ondersteunen

We zien dat de oudere huishoudens met een zorgvraag een vergelijkbare bestedingsruimte hebben als de vergelijkbare huishouden zonder zorgvraag. De gemeentelijke ondersteuning voor deze groepen lijkt dan ook adequaat. Voor het huishouden met de zorgvraag is het des te belangrijker dat zij de ondersteuning ook inderdaad aanvragen, omdat het om relatief grote bedragen kan gaan. Zoals bijvoorbeeld de maaltijdvergoeding.

Een aantal regelingen stopt bij het inkomensniveau van 120 procent. Vanaf dat niveau zien we het huishouden met de zorgvraag achterblijven ten opzichte van het huishouden zonder zorgvraag.

[7] Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: https://www.nibud.nl/beroepsmatig/werkzorgberekenaar-helpt-keuze-meer-minder-werken/

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2022.
De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en zo nodig aangepast.

Basispakket

Huur
Er is gerekend met een huur van 442 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 633 euro voor meerpersoonshuishoudens. Deze bedragen zijn in overleg met gemeente vastgesteld en zijn grenzen in het kader van de huurtoeslag.

Energie
Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld verbruik naar huishoudtype. Voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt hierop een opslag van 10 procent. Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik. Bij deze rapportage is uitgegaan van het prijspeil van januari 2022, waarbij rekening is gehouden met lagere energiebelastingen.

Lokale lasten
Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapsheffingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.
De kosten voor afvalstoffenheffing in de gemeente Deurne bestaan uit een vast deel en een variabel deel. Het vaste deel betaalt ieder huishouden, ongeacht het aantal personen. Het variabele deel is afhankelijk van het aantal ledigingen restafval en GFT-afval.

In deze rapportage gaan we ervan uit dat huishoudens met kinderen containers voor restafval en GFT-afval hebben van 140 liter en de huishoudens zonder kinderen een containers van 80 liter.
Bij een container van 140 liter wordt 11,00 euro per lediging in rekening gebracht, bij een 80 liter restafvalcontainer is het tarief 5,50 euro per lediging. We gaan uit van de volgende ledigingen van een 80 litercontainer en 6,9 ledigingen van een 240 litercontainer.

	GFT	GFT	rest	Rest
	Aantal ledigingen	Prijs per lediging	Aantal ledigingen	Prijs per lediging
1 persoon	12 x 80 l	0,50	6 x 80 l	5,50
2 personen	12 x 80 l	0,50	12 x 80 l	5,50
3 personen	12 x 140 l	1,-	12 x 140 l	11,-
4 personen	12 x 140 l	1,-	12 x 140 l	11,-

Telefoon, televisie en internet
Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 500 MB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement.

We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen
Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor de basisverzekering wordt uitgegaan van een naturaverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering (incl. tand) gehanteerd.

Overige verzekeringen
Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs
Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor 2018-2019. Het betreffen onder andere de vrijwillige ouderbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang
Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we ervan uit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van een dagdeel per week peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week kinderopvang. Voor paren gaan we op elk inkomensniveau uit van een dagdeel per week peuteropvang. Hiervoor wordt een inkomensafhankelijke bijdrage gerekend.

Vervoerskosten
Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. In het basispakket is daarmee geen auto opgenomen. Huishoudens die van een auto afhankelijk zijn, hebben uiteraard meer kosten dan in deze begrotingen staan. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend maar gelden de kosten voor het collectieve vervoer (belbus).

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk
We houden rekening met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor gaan we uit van een vast bedrag .
Ouderen hebben geen werkgerelateerde kosten.

Kleding en schoenen
Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inventaris en onderhoud
Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en eigen onderzoek.

Zelfzorgmiddelen
In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. Deze kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. Voor AOW-gerechtigden is een hoger bedrag opgenomen dan voor jongere huishoudens.

Voeding
De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen
Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging
Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen
Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven gebaseerd op Nibud-onderzoek.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen, waaronder sociale participatie.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	12,50
per persoon vanaf 12 jaar	18,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,50
per huishouden	12,50
Op bezoek gaan	
per persoon	6,50
Vakantie/uitgaan	
per persoon	19,00

per huishouden	25,00
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	8,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2022

Bijlage 2 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1201	1310	1419
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	204	204	204	184
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1407**	**1516**	**1625**	**1714**
VASTE LASTEN				
huur	442	442	442	442
energie	75	75	75	142
gas	58 ••	58 ••	58 ••	124
elektriciteit	17	17	17	17
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	2 •	29	29	29
waterschapsheffingen	0 •	10	10	10
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	156	156	156	162
overige verzekeringen	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**789**	**892**	**892**	**965**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	12 ••	12 ••	12 ••	20
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**188**	**188**	**188**	**196**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**244**	**244**	**244**	**244**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1222**	**1325**	**1325**	**1405**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**185**	**191**	**300**	**309**
SOCIALE PARTICIPATIE	**81 ••**	**81 ••**	**81 ••**	**102**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**103**	**110**	**219**	**207**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1311	1334	1456	1577
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	206	206	206	173
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1628**	**1651**	**1773**	**1861**
VASTE LASTEN				
huur	442	442	442	442
energie	91	91	91	157
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138
elektriciteit	19	19	19	19
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	2 •	2 •	29	29
waterschapsheffingen	0 •	0 •	10	10
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	156	156	156	162
overige verzekeringen	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**794**	**794**	**830**	**903**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	15 ••	15 ••	15 ••	22
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**191**	**191**	**191**	**199**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**243**	**243**	**243**	**243**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1228**	**1228**	**1264**	**1344**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**400**	**424**	**509**	**517**
SOCIALE PARTICIPATIE	**81 ••**	**81 ••**	**81 ••**	**102**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**319**	**342**	**428**	**415**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar)	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1132	1232	1331
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	328	328	328	328
kinderbijslag	153	153	153	153
kindgebonden budget	467	467	467	467
kinderopvangtoeslag	0	707	1061	1061
voorlopige aanslag	0	69	78	88
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2151**	**2967**	**3430**	**3539**
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	164	164	164	230
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166
elektriciteit	64	64	64	64
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	11 •	11 •	11 •	46
waterschapsheffingen	0 •	0 •	0 •	18
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	156	156	156	162
overige verzekeringen	27	27	27	27
onderwijs	10	10	10	10
kinderopvang	146	737	1105	1105
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	17 ••	17 ••	17 ••	27
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**1248**	**1905**	**2274**	**2409**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	111	111	111	111
inboedel	82	82	82	82
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	12 ••	12 ••	12 ••	20
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**263**	**263**	**263**	**270**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	303	303	303	303
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	43	43	43	43
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	**364**	**364**	**364**	**364**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1875**	**2532**	**2900**	**3043**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**276**	**435**	**529**	**496**
SOCIALE PARTICIPATIE	**162 ••**	**162 ••**	**162 ••**	**195**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**114**	**274**	**368**	**301**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1201	1310	1419
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	328	328	328	328
kinderbijslag	219	219	219	219
kindgebonden budget	525	525	525	525
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2275**	**2384**	**2493**	**2602**
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	164	164	164	230
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166
elektriciteit	64	64	64	64
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	11 •	13 •	46	46
waterschapsheffingen	0 •	11 •	18	18
telefoon, televisie, internet	72	72	72	72
zorgverzekering	156	156	156	162
overige verzekeringen	27	27	27	27
onderwijs	86 ••	86 ••	86 ••	99
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	34 ••	34 ••	34 ••	52
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**1202**	**1282**	**1321**	**1426**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	145	145	145	145
inboedel	91	91	91	91
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	12 ••	12 ••	12 ••	35
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**305**	**305**	**305**	**327**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	471	471	471	471
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	56	56	56	56
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	**545**	**545**	**545**	**545**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2051**	**2131**	**2171**	**2298**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**223**	**253**	**322**	**304**
SOCIALE PARTICIPATIE	**167 ••**	**167 ••**	**167 ••**	**225**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**56**	**85**	**155**	**79**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1560	1716	1871	2027
zorgtoeslag	212	212	211	190
huurtoeslag	204	204	204	171
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1976**	**2132**	**2286**	**2388**
VASTE LASTEN				
huur	442	442	442	442
energie	105	105	105	172
gas	58 ••	58 ••	58 ••	124
elektriciteit	48	48	48	48
water	14	14	14	14
gemeentelijke heffingen	5 •	31	31	31
waterschapsheffingen	0 •	18	18	18
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74
zorgverzekering	312	312	312	324
overige verzekeringen	35	35	35	35
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**1027**	**1138**	**1138**	**1217**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	23 ••	23 ••	23 ••	38
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**297**	**297**	**297**	**312**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	393	393	393	393
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	37	37	37	37
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**444**	**444**	**444**	**444**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1767**	**1879**	**1879**	**1973**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**208**	**253**	**408**	**416**
SOCIALE PARTICIPATIE	**122 ••**	**122 ••**	**122 ••**	**164**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**86**	**131**	**286**	**252**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Ouder paar	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1798	1807	1971	2135
zorgtoeslag	207	207	190	166
huurtoeslag	208	208	208	186
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2213**	**2222**	**2369**	**2487**
VASTE LASTEN				
huur	442	442	442	442
energie	124	124	124	191
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138
elektriciteit	53	53	53	53
water	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	5 •	5 •	31	31
waterschapsheffingen	0 •	0 •	18	18
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74
zorgverzekering	312	312	312	324
overige verzekeringen	15	15	15	15
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	29	29	29	29
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**1023**	**1023**	**1067**	**1146**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	25 ••	25 ••	25 ••	40
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**300**	**300**	**300**	**315**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	392	392	392	392
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	35	35	35	35
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**441**	**441**	**441**	**441**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1763**	**1763**	**1808**	**1902**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**450**	**458**	**561**	**585**
SOCIALE PARTICIPATIE	**122 ••**	**122 ••**	**122 ••**	**164**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**328**	**336**	**439**	**422**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. paar met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar)	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1560	1716	1871	2027
zorgtoeslag	212	212	211	190
huurtoeslag	328	328	328	295
kinderbijslag	153	153	153	153
kindgebonden budget	193	193	193	193
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2446**	**2602**	**2756**	**2858**
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	181	181	181	247
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166
elektriciteit	81	81	81	81
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	11 •	37 •	46	46
waterschapsheffingen	0 •	18	18	18
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74
zorgverzekering	312	312	312	324
overige verzekeringen	38	38	38	38
onderwijs	10	10	10	10
kinderopvang	146	146	146	146
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	35 ••	35 ••	35 ••	44
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**1466**	**1577**	**1586**	**1674**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	159	159	159	159
inboedel	96	96	96	96
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	23 ••	23 ••	23 ••	38
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**367**	**367**	**367**	**382**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	403	403	403	403
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	62	62	62	62
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**486**	**486**	**486**	**486**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2319**	**2430**	**2439**	**2543**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**126**	**171**	**317**	**316**
SOCIALE PARTICIPATIE	**203 ••**	**203 ••**	**203 ••**	**257**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**-77**	**-31**	**115**	**59**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1560	1716	1871	2027
zorgtoeslag	212	212	211	190
huurtoeslag	328	328	328	295
kinderbijslag	219	219	219	219
kindgebonden budget	252	252	252	252
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2571**	**2727**	**2881**	**2983**
VASTE LASTEN				
huur	633	633	633	633
energie	181	181	181	247
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166
elektriciteit	81	81	81	81
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	11 •	37 •	46	46
waterschapsheffingen	0 •	18	18	18
telefoon, televisie, internet	82	82	82	82
zorgverzekering	312	312	312	324
overige verzekeringen	38	38	38	38
onderwijs	86 ••	86 ••	86 ••	99
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6
vervoer	51 ••	51 ••	51 ••	69
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**1420**	**1531**	**1539**	**1650**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	193	193	193	193
inboedel	105	105	105	105
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	23 ••	23 ••	23 ••	53
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**410**	**410**	**410**	**440**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	550	550	550	550
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	75	75	75	75
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**646**	**646**	**646**	**646**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2475**	**2586**	**2595**	**2736**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**95**	**141**	**287**	**248**
SOCIALE PARTICIPATIE	**208** ••	**208** ••	**208** ••	**287**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**-113**	**-68**	**78**	**-39**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1311	1334	1456	1577
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	206	206	206	173
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	13	12	12	12
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1641**	**1664**	**1785**	**1873**
VASTE LASTEN				
huur	442	442	442	442
energie	91	91	91	157
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138
elektriciteit	19	19	19	19
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	2 •	2 •	29	29
waterschapsheffingen	0 •	0 •	10	10
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	156	156	156	162
overige verzekeringen	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	38 ••	38 ••	38 ••	38 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**817**	**817**	**853**	**926**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	15 ••	15 ••	15 ••	22
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	8 ••	8 ••	8 ••	50 ••
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**199**	**199**	**199**	**248**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	195 ••	195 ••	195 ••	313 ••
was- en schoonmaakmiddelen	5 ••	5 ••	23 ••	23 ••
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**223**	**223**	**241**	**359**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1239**	**1239**	**1293**	**1534**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**401**	**425**	**491**	**339**
SOCIALE PARTICIPATIE	**81** ••	**81** ••	**81** ••	**102**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**320**	**343**	**410**	**237**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Pagina 9

j. Ouder paar met zorgvraag	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1798	1807	1971	2135
zorgtoeslag	207	207	190	166
huurtoeslag	208	208	208	186
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	11	11	10	10
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2224**	**2233**	**2380**	**2497**
VASTE LASTEN				
huur	442	442	442	442
energie	124	124	124	191
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138
elektriciteit	53	53	53	53
water	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	5 •	5 •	31	31
waterschapsheffingen	0 •	0 •	18	18
telefoon, televisie, internet	62	62	62	62
zorgverzekering	312	312	312	324
overige verzekeringen	15	15	15	15
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	4	4	4	4
vervoer	42 ••	42 ••	42 ••	42 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**1021**	**1021**	**1066**	**1145**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	25 ••	25 ••	25 ••	40
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	8 ••	8 ••	8 ••	27 ••
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**308**	**308**	**308**	**342**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	392	392	392	392
was- en schoonmaakmiddelen	6 ••	6 ••	24 ••	24 ••
persoonlijke verzorging	37	37	37	37
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**443**	**443**	**461**	**461**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1772**	**1772**	**1835**	**1948**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**452**	**461**	**545**	**549**
SOCIALE PARTICIPATIE	**122 ••**	**122 ••**	**122 ••**	**164**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**330**	**339**	**423**	**386**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen drie opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen drie opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in saldo op 110, 120 en 130 procent ten opzichte van het saldo op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot lager saldo (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.407			€ 185			€ 103		
110%	€ 1.516	€ 109	€ 109	€ 191	€ 7	€ 7	€ 110	€ 7	€ 7
120%	€ 1.625	€ 109	€ 218	€ 300	€ 109	€ 116	€ 219	€ 109	€ 116
130%	€ 1.714	€ 89	€ 308	€ 309	€ 9	€ 124	€ 207	↓ € -12	€ 104
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.628			€ 400			€ 319		
110%	€ 1.651	€ 23	€ 23	€ 424	€ 23	€ 23	€ 342	€ 23	€ 23
120%	€ 1.773	€ 121	€ 145	€ 509	€ 85	€ 109	€ 428	€ 85	€ 109
130%	€ 1.861	€ 88	€ 233	€ 517	€ 8	€ 116	€ 415	↓ € -13	€ 96
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar)									
100%	€ 2.151			€ 276			€ 114		
110%	€ 2.967	€ 816	€ 816	€ 435	€ 159	€ 159	€ 274	€ 159	€ 159
120%	€ 3.430	€ 463	€ 1.279	€ 529	€ 94	€ 253	€ 368	€ 94	€ 253
130%	€ 3.539	€ 109	€ 1.388	€ 496	↓ € -33	€ 220	€ 301	↓ € -66	€ 187
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.275			€ 223			€ 56		
110%	€ 2.384	€ 109	€ 109	€ 253	€ 29	€ 29	€ 85	€ 29	€ 29
120%	€ 2.493	€ 109	€ 218	€ 322	€ 69	€ 99	€ 155	€ 69	€ 99
130%	€ 2.602	€ 109	€ 328	€ 304	↓ € -18	€ 81	€ 79	↓ € -76	€ 23
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 1.976			€ 208			€ 86		
110%	€ 2.132	€ 156	€ 156	€ 253	€ 45	€ 45	€ 131	€ 45	€ 45
120%	€ 2.286	€ 155	€ 311	€ 408	€ 155	€ 200	€ 286	€ 155	€ 200
130%	€ 2.388	€ 102	€ 413	€ 416	€ 8	€ 208	€ 252	↓ € -34	€ 166
f. Ouder paar									
100%	€ 2.213			€ 450			€ 328		
110%	€ 2.222	€ 9	€ 9	€ 458	€ 9	€ 9	€ 336	€ 9	€ 9
120%	€ 2.369	€ 147	€ 156	€ 561	€ 103	€ 111	€ 439	€ 103	€ 111
130%	€ 2.487	€ 118	€ 274	€ 585	€ 24	€ 135	€ 422	↓ € -18	€ 94
g. paar met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar)									
100%	€ 2.446			€ 126			€ -77		
110%	€ 2.602	€ 156	€ 156	€ 171	€ 45	€ 45	€ -31	€ 45	€ 45
120%	€ 2.756	€ 155	€ 311	€ 317	€ 146	€ 191	€ 115	€ 146	€ 191
130%	€ 2.858	€ 102	€ 413	€ 316	↓ € -1	€ 190	€ 59	↓ € -55	€ 136
h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.571			€ 95			€ -113		
110%	€ 2.727	€ 156	€ 156	€ 141	€ 45	€ 45	€ -68	€ 45	€ 45
120%	€ 2.881	€ 155	€ 311	€ 287	€ 146	€ 191	€ 78	€ 146	€ 191
130%	€ 2.983	€ 102	€ 413	€ 248	↓ € -39	€ 152	€ -39	↓ € -118	€ 73
i. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.641			€ 401			€ 320		
110%	€ 1.664	€ 23	€ 23	€ 425	€ 23	€ 23	€ 343	€ 23	€ 23
120%	€ 1.785	€ 121	€ 144	€ 491	€ 67	€ 90	€ 410	€ 67	€ 90
130%	€ 1.873	€ 88	€ 232	€ 339	↓ € -153	↓ € -62	€ 237	↓ € -173	↓ € -83
j. Ouder paar met zorgvraag									
100%	€ 2.224			€ 452			€ 330		
110%	€ 2.233	€ 9	€ 9	€ 461	€ 9	€ 9	€ 339	€ 9	€ 9
120%	€ 2.380	€ 147	€ 155	€ 545	€ 84	€ 93	€ 423	€ 84	€ 93
130%	€ 2.497	€ 118	€ 273	€ 549	€ 5	€ 97	€ 386	↓ € -37	€ 56

Bijlage 4 | Saldo exclusief energietoeslag van 800 euro tot 120 procent

In deze bijlage staan de saldi wanneer elk huishouden tot 120 procent **géén** eenmalige energietoeslag van 800 euro krijgt. De eenmalige energietoeslag leidt tot minder tekorten, vooral voor huishoudens met kinderen. Afgezien van het eenoudergezin met jonge kinderen hebben deze huishoudens zonder de energietoeslag te weinig bestedingsruimte om naast de kosten in het basispakket ook de sociale participatie te bekostigen.

Te zien is dat zonder de energietoeslag er veel minder sprake is van doorstroomvallen van 120 naar 130 procent.

a. Alleenstaande — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 118	€ 37	€ 152	€ 71
110%	€ 124	€ 43	€ 159	€ 78
120%	€ 234	€ 152	€ 234	€ 152
130%	€ 309	€ 207	€ 309	€ 207

b. Alleenstaande oudere — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 334	€ 252		
110%	€ 357	€ 276		
120%	€ 442	€ 361		
130%	€ 517	€ 415		

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 209	€ 48	€ 276	€ 114
110%	€ 369	€ 207	€ 435	€ 273
120%	€ 463	€ 301	€ 529	€ 367
130%	€ 496	€ 301	€ 496	€ 301

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 157	€ -11	€ 223	€ 56
110%	€ 186	€ 19	€ 252	€ 85
120%	€ 255	€ 88	€ 322	€ 154
130%	€ 304	€ 79	€ 304	€ 79

e. Paar zonder kinderen — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 141	€ 19	€ 191	€ 69
110%	€ 186	€ 64	€ 236	€ 114
120%	€ 341	€ 219	€ 341	€ 219
130%	€ 416	€ 252	€ 416	€ 252

f. Ouder paar — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 383	€ 261		
110%	€ 392	€ 270		
120%	€ 494	€ 373		
130%	€ 585	€ 422		

g. paar met 2 jonge kinderen (3 &5 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 60	€ -143	€ 131	€ -72
110%	€ 105	€ -98	€ 176	€ -27
120%	€ 251	€ 48	€ 322	€ 119
130%	€ 316	€ 59	€ 316	€ 59

h. paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 29	€ -179	€ 100	€ -108
110%	€ 74	€ -134	€ 145	€ -63
120%	€ 220	€ 12	€ 291	€ 83
130%	€ 248	€ -39	€ 248	€ -39

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 335	€ 253		
110%	€ 358	€ 277		
120%	€ 425	€ 344		
130%	€ 339	€ 237		

j. Ouder paar met zorgvraag — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 385	€ 263		
110%	€ 394	€ 272		
120%	€ 478	€ 356		
130%	€ 549	€ 386		